

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

LÁSZLÓ JOZSEF.

Egyeszkám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275

Tisza Kálmánról.*)

— Befejező közlemény. —

— augusztus 20.

Még Eladstone sem volt már igaz, liberális, nem vallotta azt a szabadelvűséget, melyet a század közepén hirdetett, számos törvénye a nemzeti egység és nagyság eszméjének folyománya, de mikor Irland, Skócia, Wales némi autonómiájával e reális gondolattal állott elő, bukni kellett. Ennyi liberálizmust nem engedhetett meg az idők árjának növekvő nemzeti felfogása, jelentkező imperializmusa és egységes hazafisága.

Tisza Kálmán hosszú uralmát három főokra viszi vissza Gratz Gusztáv. Az első Tiszát idézi, aki szerint oly korszak az övé, mikor az életerővel bíró és élni akaró nemzet érzi, hogy feladata a bajokat orvosolni, feladata nem rohamosan haladni, nem szemképráztató dolgokat művelni, de homokszemre homokszemet, téglára téglát hordva, felépíteni az állam épületét. És én azt hiszem, hogy azon időpontban, midőn királyom és nemzetem többségének bizalma a kormányra hívott, egy ily korszak volt hazánkra, nemzetünkre nézve.

És éppen azért, mert az én nem ragyogó tehetségeim ezen mindennapi, folytonos nem lankadó, nem fényes, de talán azért jótékony munkára képesítettek: ebben lelem én fel kulcsát annak, hogy oly régen birhatom úgy királyom, mint a nemzet többségének bizalmát.

Gratz szerint ez a magyarázat kétségkívül tiszta igazságot foglal magában, de nem a teljes igazságot. A második ok szerinte a pártviszonyokban rejlett, mert Tisza Kálmánnak alig volt komolyan számbavehető ellenzéke. Tisza hosszú kormányzásának harmadik főoka kiméretlen személyes politikájában rejlett, melylyel azonnal kormányra lépése után inaugurált. Közismeretű dolog, mily öntudatosan tudta megoldozni a közvéleményt oly célból, hogy ez politikáját támogassa. Ez a személyes politika hatalmasabbá tette őt minden elődjénél és minden eddigi utódjánál, de szenvedélyes ellenségeket is szerzett neki és az ország közszellemének alakulására sem volt kedvező befolyással. És így tovább folytatja Gratz ur.

E három főok alig adja magyarázatát a történetnek. Tisza Kálmán azt mondja, hogy csöndes időben kormány-

zott. Józanul, higgadtan, megfontolva tön egy-egy lépést az idealizmus felé.

Miért volt gyöngé az ellenzéke? Megint ugyanazon okból. Erélyesen elnyomott minden olyan törekvést, mely gyöngítette volna a nemzeti egység eszméjét. Átlag véve meg volt vele elégedve az ország.

A harmadik ok volna, hogy személyes politikát űzött. Űzhetni-e mást, mikor az idealizmus felé haladunk? Ha szigorral, erélylyel kellett valahol fellépni, akarattal bíró minisztereket, bírákat, főispánokat kellett alkalmazni és honnét vegye őket, ha nem erélyes barátai közül? És mivel vége volt a realizmus gyöngédségének, altruizmusának, emberszerető liberálizmusának, türelmének, elnézésének s a keblekben még nem igen ébredt föl a vallás és erkölcs, a becsület és tisztesség erénye, főispánjai és párthívei nem latolgatták az eszközöket és módokat, melyekkel parancsait végrehajtották. A fődolog volt, hogy végrehajtsanak. E tekintetben Bánffy Dezső országos híru főispán volt. Szerencsére a többiek még sem jártak el ennyi erőszakkal, de általában mind erőszakosak voltak, sokszor még a formát sem tartották meg, legfőleg a látszatát. Tisza gazdagon jutalmazta híveit. A nagy gazdasági föllendülés kedvezett neki. A husos fazekak mellé állította munkatársait, akik két kézzel markolták fel a jó falatokat. Minden befolyásos képviselőnek veitak aranybányái, melyeknek jövedelméből a legtöbben fényt, pompát űztek. Erkölcsi érzések nem háborodott fel rajta. Nem szégyeltek magukat.

Most persze más világ van. Ma minden praesesmárkás képviselő szégyeli, restelli, mikor fölveszi a bank, a gyár, a részvénytársaság annyira áhitott pénzét. Sokan a börzén is elég szerencsével játszottak. Ma szerencsétől és a kitartott nőktől sem riadtak vissza. Léha és fényes, vidám és mulató élet volt ez a tizenöt év. Az általános jólét mindenkit élvezetre buzdított.

De már a nyolcvanas évek vége felé annyira erősödött az idealizmus s vele a vallás és az erkölcs tisztelete, hogy sok országban a gazdasági pangás első jeleivel találkozunk. Az ébredő erkölcsiség, a növekedő katolikus gondolkodás félretolta Tiszát is a kormányzók közül, még ugyan egy erőszakosabb protestáns főgondnok: Bánffy Dezső jött utána egy sereg zsidóval s szinte tombolni látszott az erőszak, a nyílt becsstelenség, a meghunyászkodás

fölfelé, a zsarnokság lefelé, a demoralisatio; de végre is győzött az erkölcs, a tisztesség és a nemzeti nagyság, önállóság s megbuktatta a vezért és gyűlölet kísérte magányába. Nagyon ártott Tisza Kálmánnak, hogy bukása után is tovább kívánt szerepelni, befolyásával támogatta Bánffy és még a moral erősebb jelentkezésével sem tagadta meg erőszakosan zsebelő híveit. Ezekért volt annyira csöndes a temetése. A történelem azonban elégtételt fog neki szolgáltatni. De tárgyias igazság nem a szabadelvűtek vagy conservatívok, nem a katolikusok és protestánsok, zsidók és szabadművesek köréből kerül ki, hanem egy az erkölcsi törvény fáklyájánál gondolkodó férfiú tollából.

A magyar színészet ünnepe.

— A kolozsvári régi színház bezárása. —

(Az új Nemzeti Színház.)

— augusztus 20.

A magyar színészet legrégebbi bástyáját zárják be a jövő hónap 7-én Kolozsvárott és másnap nagy ünnepségekkel nyitják meg a kolozsvári színészet új, modern, díszes csarnokát.

E keifős ünnepet országos kulturünnepé teszi az erdélyi színészet dícső műje.

Száztizennégy éves multra tekint vissza az erdélyi, a kolozsvári magyar színészet, mely nemzeti újjáébredésünk hajna korában „Bánk bán” költőjével ugyanezen napon született. Az erdélyi országgyűlés már 1792-ben fölkarolta és később országos intézményképen állandósítani is törekedett a színjátékot, mint a nemzeti tiszta érzés gyarapításának, a nemzeti nyelv pallórozásának és a jó erkölcs nevelésének fontos eszközét. És meg van az erdélyi színészetnek az a jelen és történelmi vonása is, hogy a mikor 1796-ban a pesti első magyar színház végleg megszűnt: az alapvetés küzdelmein már keresztülvergődött kolozsvári társulat magába fogadta az amonnan világgá ment tagok egy részét és velük együtt nemcsak a régi Erdély egyes városaiban, de 1798 nyaratól kezdve az anyaország több pontján is uttoróje, állandó föntartója lett a magyar színművészetnek. Előbb Debrecenben, Nagyváradon, majd Miskolcon, Szegeden vert gyökeret, mindenütt mint első hirdető a színpadról a nemzeti nyelve, nemzeti érzést, — míg végül 1807-ben a társulatnak önállóvá alakult felerésze megjelent az ország szívében: Pesten és itt második megalapítója lett az ezután már tartós életű magyar színjátszó társaságnak.

Nyolcvanöt éves multja van a kolozsvári nemzeti színház korhadat épületének is, mely az ország legrégebb magyar színháza és tizenhét évvel előbb nyílt meg, mint a budapesti nemzeti színház. Az erdélyi hazafiak, élükön az idősebb Wesselényi Miklós báróval és más főrangokkal, s múlt század legelején súlyos viszonyok közt, nagy áldozatokkal buzgólkodtak az Erdélyi Nemzeti Magyar Játékszin fölépítése érdekében. De abban a „nehéz félsötétben”, mely a tizen-nyolcadik század végének nemzeti mozgal-

* Dr. Bodnár Zsigmond „Az eszme” című folyóiratából.

mai után egy időre reánk szakadt, közel két évtized küzdelmes, kitartó munkájába került, míg végre elődeink 1821. március 12-én megnyithatták az első magyar színházat, melynek túlnyomóan közadakozás útján össze gyűlt építkezési költségeihez a régi erdélyi vármegyék és székely székerek a nemesi telkekre kivetett adóval járultak. És a mikor harminc esztendővel később, a nemzeti elnyomatás gyászcsorszákaiban, elhanyagolt és korhadzóvá is lett a magyar színművészetnek ez a féltve őrzött ősi fészke: a szabadságharc alatt oly súlyos csapasokat szenvedett erdélyi magyarság, élén Mikó Imre gróffal, ismét nagy összeget, körülbelül száz ezer forintot adott össze a színházi épület átalakítására, új felszerelésre és egy pénzalap megteremtésére. Ugyanakkor a király megvalósítván az erdélyi országgyűlésnek törvényeikbe foglalt végzését — a színházi alap tulajdonába bocsátotta a több mint nyolcvanezer forintot kitevő fölkelési-pénzalapot; és 1870 től kezdve az udvartartás költségeiből előbb tizenötezer forint, utóbb pedig mind maig évenként negyvenezer korona segélyben részesíti a kolozsvári színházat. A belügyminiszter fenhatósága és az általa szervezett választmány felügyelete alatt álló színház — mint országos intézmény — 1886 óta rendes állami segínyt is kap, mely most a színházi új épület költségeinek törlesztésére fordítottatik.

Királyi és állami támogatás biztosítja tehát állandó fentartását és fejlesztését a száz év előtti erdélyi hazafiak úttörő alkotásának, melyhez a nemzeti színművészet történetében az első biztos lépés, az első magyar sikerek kegyeltes emlékei fűződnek...

A kolozsvári országos nemzeti színház ünnepének sorrendje a következő:

Szeptember 7-én este 7 órakor:

A régi színház ünnepélyes bezárása: 1. Ünnepi nyitány. Erre az alkalomra írta gróf Zichy Géza. 2. Részletek a színház 1821-iki megnyitói előadásából: a) Előszó. Az Erdélyi Nemzeti Magyar Játékszín 1821. március 12-iki megnyitói előadásának alkalomára írta és elmondotta Patrichevich Horváth Dániel. b) Zrinyi nyitány. Irta Lavotta János, ki a múlt század legelején karmestere volt a kolozsvári társulatnak. c) Végjelenete Körner „Zrinyi”-jének, melyet a megnyitói előadásán főrangú műkedvelők adtak elő. d) Egy-egy cselekményt képező részlet Szentjohi Szabó László „Mátyás király vagy A nép szeretete jámbor fejedelmek jutalma” című 1792-ben írott nemzeti érzékenységijátékából, melylyel 1821. március 13-án az Erdélyi Színház Társaság megkezdte a rendes előadások sorát. 3. Zenekép Ruzitska József dalaiból, aki 1821-ben mint karmester működött a kolozsvári színháznál. 4. Buesu. Drámai epilógus. A kolozsvári nemzeti színház bezárásának alkalomára írta Váradi Antal.

Szeptember 8-án délelőtt 11 órakor:

1. Az új Nemzeti Színház zárókövének ünnepélyes letétele. 2. A színházépítő bizottság átadja az új épületet a kormány képviselőjének, a ki azt a színházi választmány gondjaira bizza. 3. Kortai P. János — az első erdélyi színházgátló — és E. Kovács Gyula — a színház több évtizeden át volt jeles művésze — Róna József által készített és dr. Janovics Jenő igazgató által adományozott mellszobrainak leleplezése az új színház előcsarnokában.

Délben 1 órakor ünnepi ebéd a vendégek tiszteletére.

Este 7 órakor az új Nemzeti Színház ünnepélyes megnyitása: 1. Nyitány. Irta és vezényli Kaecsh Pongrácz. 2. Bakoszo. Irta Elmondja dr. Janovics Jenő, a kolozsvári színház igazgatója. 3. Himnusz. Éneklés a színház egész személyzete. 4. Színház avatás. Drámai prólógus. Irta Herceg Ferenc. 5. Herceg Ferencnek erre az alkalom írott új színműve.

Megtévelyodott debreceni kereskedő.

Megtámadta a családját.

— Saját tudósítónktól. —

— augusztus 20

A debreceni kereskedővilág egyik általánosan ismert alakja váratlanul beteg lett, elborult az elméje és az élőhalottak önkívületében le akarta gyilkolni a családját.

Adler Simonnak éveken át jömetelű kézműváru kereskedése volt a Kossuth-utcán. A legutóbbi évek valóságos gazdasági eseményei, a kereskedelem általános pangása ő felette sem multak el nyomtalanul.

Az addig szép jövedelmet hajtó üzletben beállott a pangás és Adlernek annyira rosszul ment az üzlete, hogy a múlt évben csödbe jutott.

Vagyoni romlása a kereskedőt rendkívül mélyen sujtotta. Hallgatag, emberkerülő lett, sőt később valóságos buskomorságba esett.

Közben azért több ízben próbált szerencsét, de — mintha a sors üldözte volna — semmi sem sikerült neki. Az anyagi romlás fölötti bánat aztán végtére annyira erőt vett rajta, hogy elborult az elméje.

Tegnap reggel egyszerre kitört rajta ez a legrettenetesebb, legsajnálatosabb betegség. Kést ragadott s leöléssel fenyegette a családja tagjait. Hosszas, kínos fáradozás után sikerült a családnak egyik szobába zárniok a szerencsétlen dühöngőt.

Telefonon értesítették a borzasztó esetről a rendőrséget, mely nyomban intézkedett, hogy a szerencsétlen kereskedőt a kórház megfigyelő osztályába vigyék. Itt megkísérik a kigyógyítását s ha nem sikerül, úgy a szegény kereskedő mögött bezárul az élőhalottak szomorú temetőjének kapuja.

KÖZIGAZGATÁS.

A jegyzők fizetésének kiegészítése.

A községi és körjegyzőknek eddig mindig hónapokig kellett várniok, míg fizetési kiegészítésüket kiutalványozták. A belügyminiszter most rendeletet intézett az összes vármegyékhez, melyben felhívja azokat, hogy a jegyzőknek 1907. évi fizetési kiegészítésére vonatkozó főkiutalást az őszi közgyűlésen tárgyalják le és azután azonnal a belügyminiszterhez terjesszék fel. A belügyminiszter a fizetési kiegészítéseket még ebben az évben meg fogja állapítani, úgy hogy 1907. január 1-től a jegyzői fizetési kiegészítések előleges havi részletekben lesznek kiutalványozva.

Vasuti szerencsétlenség.

Elgázolta a vonat.

(Saját tudósítónktól.)

— augusztus 20.

A közelmúlt napokban sűrű egymásutánban előfordult vasuti szerencsétlenségek száma megint szaporodott. Ismét egy borzalmas részleteiben idegrázó vasuti szerencsétlenség történt szombatról vasárnapra virradó éjjel a Debrecen—nyiregyházi vonalon.

Az áldozat ezuttal egy szegény munkás ember; idevaló debreceni illetőségű,

a Csapó-kert I. járás 69. szám alatt lakó ácssegéd. Czina Józsefnek hívják. Már napok óta a közeli Hajduhadházon tartózkodott, hol az asztalos munkákat végzett. Tegnap este befejezte munkáit és így a vasárnapot már Debrecenbe szép menyasszonya körében akarta eltölteni. Minthogy azonban az esteli Debrecenbe induló vonatról lekészt, részánta magát arra, hogy gyalog szerrel jöjjön be. Hogy pedig hamarabb célnál legyen a vasuti pályatesten indult el.

Igy érte a szerencsétlenség: Valószínűnek látszik, hogy nem vette észre a feléje közeledő vonatot, nem hallotta annak zakatolását. A sötét éjben viszont a mozdonyvezető sem vehete észre, csak az utolsó percben pillantotta meg, amikor nyomban fékezett, azonban már későn volt. A szerencsétlen a vonat alá került. Halálos sérülésekkel szedték fel a vérrel áztatott földről. A mozdony a jobb lábát levágta, a másik lábát és karjait pedig összeronsolta.

Eszméletlen állapotban vitték vissza Hadháza, hol első segélyben részesítették, sebeit bekötötték. Innen pedig a kora reggeli órákban beszállították a debreceni kórházba ahol néhány óra alatt a szenvedett sérülések következtében meghalt.

Az esetről értesítették a rendőrséget, mely megindította a vizsgálatot, hogy kit terhel a felelőség a halálos kimenetű balesetért; míg a megejtendő boncolás azt lesz hivatva kideríteni, hogy a szerencsétlent — ami valószínű — nem ittas állapotában érte e a tragikus végzete.

NAPI HIREK.

— **Szent István ünnepe.** Magyarország első apostoli királyának emlékét kegyeletesen ünnepelte az egész ország. Már napok a vonatok ezerszámra vitték az ország minden részéből az embereket a fővárosba, hol tegnap a szokott fényvel és pompával ünnepelték a szent király emlékét. Az istentiszteletek után fényes kísérettel vitték körül a szent jobbot, amelyet a koronaórság őrzött. Az ünnepségen a katolikus egyház vezetői, a miniszterek, képviselők, kultaregyletek, katonaság stb. vettek részt. A körmenet után istentisztelet volt, amelyet nagy nép-ünnepély zárt be. Az ország minden városában ünnep volt a tegnapi nap s istentisztelekkel áldoztak a szent király nagy emlékének.

— **Egy honvéd tiszt találmánya.** Mint értesülünk, Thury György, szatmári honvédfőhadnagy olyan egyszerű összetételű anyagot talált fel, amely a tojás tulajdonságával bír s azt pótolja s a mellett sokkalta olcsóbb. Egészséges alkatrészekből áll. Főzéshez és sütéshez egyaránt alkalmas. Amit igazol az az érdekes eset is, hogy amidőn kísérletképen omlettet készítettek tojással és aztán az illető anyaggal, egy tapasztalt szakácsné nem tudta megkülönböztetni. A találmány több külföldi államra s hazánkra szabadalmazva van. Csak örvendeni tudunk azon, hogy ezt a gazdasági szempontból is igen jelentős találmányt magyar ember vallhatja magáénak.

— **Tóth Béla gyászsa.** Tóth Bélát, a Pesti Hirlap illusztris munkatársát, az országosan ismert és kedvelt jeles író, váratlan súlyos csapás érte: felesége szeptember 16-án reggel nyolc órakor szívroham következtében 36 éves korában meghalt. Az elhunyt ritka nemeslelkű urinó volt; valóságos író-feleség, férje sikereinek boldog osztályosa, csüggedt pillanataiban bátorítója, munkára

serkentője. Tóth Bélának a jó szellemét szótoltotta el a nagy kérhetetlen oly igen váratlanul. Temetése vasárnap délelőtt tíz órakor folyt le nagy részrét mellett.

— **Tanáról borbély.** Az első fecskét — aki ugyan nem csinál még nyarat, de mindenesetre a nyár közeledését jelenti — Gruber Istvánnak hívják. Ez a fia alembere, eléggé nem dicserhető bátorsággal a társadalmi előítéleteknek egy olyan gordiusi csomóját vágta át egy borotvával, amelybe már esren és ezren belebotlottak és nyakukat törték. Gruber István tanárnak készült, le is tette a vizsgáit sorra, diplomát is kapott, de állásához nem tudott jutni. Nem volt protekciója, vagy nem volt elég vastag bőr az arcán, hogy protekcióért kunyoráljon, kilincseljen és előszobázzon? Elég az hozzá, hogy nem kapott állást. Erre egy igazán nagyszerű és tán korszakot alkotó gondolata támadt. Diák korában apja üzletében kitanulta a borbély mesteréget. Kapta hát magát és beállt segédnek az öreg Gruber üzletébe. A tanár ur most ott fésül, nyír, borotvál. Dolgozik. Bátor és szép cselekedetében pedig tizezreknek szóló tanulság rejtezik. A szülők és a pályát választó fiatalok tanuljanak Gruber István esetéből. A jég meg van törve, szabad az út. Mert lehet ugyan még egy ideig dacolni, de az első fecske megjelent és ez oszthatatlan jele annak, hogy közeledik a nyár.

— **Elgázolt asszonyok.** Súlyos szerencsétlenség történt ma reggel a Hunyady utcán. Megvadult lovak elgázoltak két bagosi asszonyt, névszerint Fazekas Andrásné és Fekete Antalnét. Az asszonyok ma reggel érkeztek Debrecenbe megrakodva tojással, tejföllel, amelyeket értékesítés végett hoztak be. A Hunyady utcán az egyik gyalogjáróról a másikra akartak áttérni, azonban alig haladtak a kocsiút közepéig, mikor örült vágatásban közeledett feléjük egy megvadult lovak által elragadt szekér. Már nem volt idejük kitérni és így a lovak patkói alá kerültek, a szekér is keresztül ment a szerencsétleneken. Csaknem eszméletlen állapotban szedték fel őket a földről. Igen súlyos sérüléseket szenvedtek, amennyiben Fazekas Andrásnénak a jobb lába, Fekete Antalnénak pedig az egyik karja roncsolódott össze. Az esetről azonnal értesítették a rendőrséget, mely a két szerencsétlent beszállította a kórházba és egyidejűleg megindította a vizsgálatot a vigyázatlan kocsis ellen.

— **Álarcos rablók** Kecskemétről sürgönyzik, hogy a Kecskeméthez tartozó szabadszállási puszta tegnap este vakmerő rablás történt. Özvegy Kovács Sándorné tanyáján Antal István zárgondnokot, amint az este 9—10 óra tájban kilépett az udvarra, négy bekormozott, hatalmas marcona alak megrohanva, földre teperte, száját betömte, majd egy hatalmas buzatakaró-p nyába csavarták, úgy, hogy majd megfulladt. Azután pedig egy közeli istállóba dobták és megfenyegették, ha moccani mer, azonnal lelővik. Aztán teljesen zavartalanul elraboltak körülbelül két waggont kitévő, zsákokban levő rozst, három pár lovat, 3 kocsit, 140 libát és sok aprójószágot, valamint több ezrekre rugó értékes holmit. Antal Istvánt reggel félholtan találták az istállóban. Az izzáki csendőrség megindította a nyomozást. Állítólag a tetteseknek máris nyomában vannak.

— **Megölték egymást.** Szabadkáról írják: Megrendítő eset tartja most izgatottságban Petrovoszei bácsmegyei község lakosságát. Jásics Koszta és Ilics Jósza zöld ségáru bolgárok hazafelé hajtott kocsijukon az obcsei országúton a észak-sóváltásba keveredtek a piaci hely fölött, melyet állítólag Jásics Koszta elfoglalt Ilicstől. Szó szóra jött, mindketten leugrottak a kocsiról s Jásics kést rántott és markolatilag belédöfte Ilics szívébe. Ilicsnek még volt annyi ereje, hogy revolvert rántson és lelőtte Jásicsot. A járőrelők mindkettőt halva találták az országúton.

x **LETZTER JOZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. dr. Ujfalussy ház. Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejáratánál levő kiakatban.

x **Eladó fodrászüzlet.** Egy jó meneteli fodrász üzlet elutazás miatt azonnal eladó. Cím a kiadóhivatalban.

x Az Arany Bika kávéházban minden este előszobázzon.

Öngyilkos hetes.

Marólugot ivott.

— Saját tudósítónktól. —

— aug. 20.

A halál önkénteseinek szomorú légiója tegnap megint növekedett. Egy fiatal paraszt legény akart megválni az élettől, mert nem bírta elviselni ballépésének következményeit.

Egri Sándornak hívták az öngyilkost. Hetes volt a „Hazám“ kávéházban, ahol meglehetősen hosszú idő óta volt alkalmazva. Szorgalma és becsületességénél fogva nagyon szerették és teljesen megbiztak benne. Így eshetett, hogy a legény letévedt a jó útról.

Az utóbbi időben ugyanis korhelykedni, részegeskedni kezdett Egri Sándor. Aztán, mert a lumpolás nem futotta a pár forintnyi keresményéből, hozzányúlt a gazdája pénzéhez. Egy őrizetlen pillanatban kilopott a kasszából 20 koronát.

A dolog már napok előtt történt. Azóta nem tudott nyugodni. Remegve gondolt arra, hogy felfedezik a lopást, ami tegnap este be is következett. A gazdája rájött a tolvajlásra és megfenyegette, hogy feljeleníti a rendőrségnél. Ettől aztán úgy megijedt, hogy öngyilkossági kísérletet követett el. Vasárnap reggel maróluggal megmérgezte magát. Tetét még idejében észrevették, értesítették a rendőrséget az esetről, honnan az ügyeletes rendőrbiztos csakhamar megjelent a helyszínén és beszállította a szerencsétlent a kórházba, ahol azonnal gromormosást alkalmaztak. Azonban dacára a gyors orvosi segélynek, nem sikerült megmenteni az életnek. Egy napi kínlódás után tegnap délelőtt kiszvedett.

TAVIRATOR.

A valparaisoi földrengés.

London, aug. 20. A Tribune Santiago de chilei jelentése szerint hivatalosan megállapították, hogy a földrengés okozta katasztrófa folytán 55 személy vesztette életét, míg száznál többen megsebesültek. Az érseki palota, a belügyminiszeri palota, a kongresszus épülete, a városháza, a nemzeti könyvtár, az egyetemi épület, a katonai kórházak, valamint számos templom súlyosan megsérült. A földrengés okozta kárt 1.200.000 font sterlingre becsülik.

New York, augusztus 20. Valparaisói távirat szerint ott 16 án estig 85 földörést észleltek. A házak legnagyobb része összeomlott. A kárt 50 millió font sterlingre becsülik. A halottak száma hirszerint 2000-nél több. Legnagyobb kárt a tűz okozta, mely mindjárt az első földlökés után tört ki. A városban csak igen csekély élelmiszer van. Egy liter tej két chilei dollárba kerül. A husarak szintén igen magasak. A tereken és parkokban tanyázó lakosság a hűvös éjjelek és a szeles időjárás folytán sokat szenved.

Berlin, augusztus 20. A chilei követtséghez a chilei külügyminiszeriumtól a következő távirat érkezett: E hó 16 án este a földrengés Valparaiso és Talca kerületekben

nagy károkat okozott. A lakosok közül aránylag kevesen vesztették életüket. Az anyagi kár Valparaisoben igen nagy Santiago-ban kevésbé nagy. A rendet nem zavarták.

Berlin, augusztus 20. Smith chilei konzulhoz érkezett Iquiqui távirat szerint a salétrom légióban a földlökéseket nem észlelték. A salétromgyártás akadálytalanul folyik.

New-York, aug. 20. A New-York-Herald valparaisoi jelentése szerint a csütörtök óta dühöngő tűzvész lassan-lassan lelohad, tekintettel arra, hogy a városban lévő országos éghető anyag már elpusztult. Általánosságban attól tartanak, hogy éhínség tör ki, miután nagymeanyiségű élelmiszer pusztult el és az ideszállítás egyelőre még nem lehetséges. A halottak száma hirszerint meghaladja az ezret.

Santiago de Chile, augusztus 20. Este 7 óra 40. Reuter. 40 óra óta a város minden összeköttetéstől el van vágva. Az összes táviró és telefonvezetékek használhatatlanok. Egy Quillota-ba érkezett lovasküldönc jelenti, hogy a valparaisoi halottak számát 500-ra teszik. Valparaiso legnagyobb része lángokban áll és vízhiány uralkodik. A földrengés következtében a vasuti forgalmat is be kellett szüntetni. Santiagóban még mindig könnyebb földlökéseket észlelnek.

Hamburg, aug. 20. A Norddeutsche Bank a a chilei banktól Valparaisoból a következő táviratot kapta: Viz minden célra elegendő mennyiségben. Allemandra városrész teljesen elpusztult. Bankok Valparaisóban két órakor megnyitotnak. Santiagói épületünk esetély mértékben megsérült.

Magyar-osztrák flotta Fiumében.

Fiume, augusztus 20. Tegnap dében az Árpád hadihajón lőnes volt, a melyben a kormányzó, a hajóraj főbb tisztjei, továbbá a helyőrség számos tisztjei vett részt. Este a kormányzó palotájában vendégül látta Montecuccoli tengernagyot a flotta főbb tisztjeivel, valamint a helyőrség számos tisztjével.

Elfogott anarchista.

Marseille, augusztus 20. Grillo Francesco olasz cipész, a ki Vincenza Gioanni név alatt szerepelt, a Rue Blidán lévő üzletében letartóztatott. A letartóztatott egyénél bombák készítésére szolgáló anyagokat találtak. A cipész tagja egy olasz anarchisták-ból álló társaságnak, melynek több tagját Franciaországból már kitiltották. Azt gyanítják, hogy Fallieres elnök ellen, ki szeptember 15-ikén ideérkezik, merénylet készült.

Zavargó bányászok.

Jussufka, augusztus 20. A vjatkai bányák mintegy ezer munkása tegnap népgyűlést tartott. A tömeget két század dragonyos szét akarta oszlatni. A midőn a tömegeből egyesek a dragonyosokra lőttek, ezek ötször sorozat adtak. Számos bányász életét vesztette, vagy megsebesült. 18 főcinkost letartóztatottak. A városban nagy az izgalom.

Halálos végű verekedés.

Trencsén, augusztus 20. Trencsénből írják, hogy Viszkocsil Vince és Vavrik György földművesek összetűztek egymással s verekedés közben Viszkocsil szívenszurta s megölte. A gyilkost letartóztatották.

Megtámadott csendőrc.

Vágbesztercéről jelentik, hogy Röhök Andás, ottani próbacsendőrt utban Marikó község felé ismeretlen három egyén revolverrel megtámadta és szemén s jobb kezén súlyosan megsebesítette.

Lähne féle tan- és nevelő intézet
SOPRON.

Elemi iskolával, 8 osztályú nyilvános főgimnáziummal, érettségi vizsgálati joggal és reáliskolával

Felvesz fiugyermekeket 6 éves koruktól fogva. Egyéni tanítás és nevelés. Lelkiismeretes és szigorú felügyelés. Növendékek rendre és önálló munkát-ságra szoktattanak.

Prospektussal és mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.

Mentő-szekrények!

minden nagyságban,
Miniszteri előírás szerint.

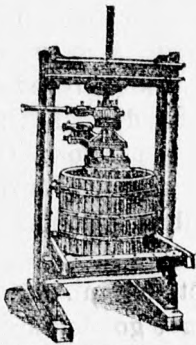
Schön Sándor

keztű, kőszes és orvosi műszertárában
DEBRECEN,

Piac-u. 12. (Stenczinger-ház.)

== Olesó-árban, ==
finom sárga és zöld-bélű cukor dinyéimet nagymenyiségben és
== kifogástalan minőségben ==
becses figyelmükbe ajánlom!

Paczelt János
mag és virág kereskedése
Debrecen.

Ursus

a legökélesebb szabadalmazott borsajtó, felsőnyomással három á-tételel. **Vasgerendaszerkezet,** legmagasabb nyomó képesség, a törköly egy darabban leemelhető; a mint vasrészekkel nem érintkezik ezáltal a bor megfeketedése kizárva. — Könnyű kezelés kevés munkaerővel,

Honf. gyártmány, szőlészeti, borászati és pincészeti cikkekről, valamint, vadászfegyverekről és vadászati felszerelésekről képes árlap ingyen és bérmentve. — Lőpor árusítás. 416.x 2.

Tóth Gyula vas nagykereskedő Debrecen.

A Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank

a takarékoságot elősegítendő

mindenkinek, ki betevőink sorába lépni hajlandó,

egy acélból készült, csinos

Takarék-gyűjtő szekrényeket

ad kölcsön, ha első betétként 5 koronát fizet be, mely összeg a betevő tulajdonát képezi és betéti könyvet kap róla és kamatozik.

A takarékgyűjtő szekrényeket

zárva kézbesítjük feleinknek és csak egyedül mi nyithatjuk ki; szükséges tehát, hogy havonként legalább egyszer elhozzák azt hozzánk, hogy az összegyűlt legkisebb összegeket is átvegyük és kamatoztatás végett a betétkönyvbe bejegyezhessek.

Ha csak 20 fillért becsúztat naponta a perselybe, csodálkozni fog, hogy mily összegre nő az rövid 5 év alatt is. Tájékoztató szolgáljon a következő táblázat:

20 fillér naponként	5 év alatt növekedik	Tőke	Kamat	Összesen
40	5	365.—	37.98	402.08
60	5	730.—	75.96	805.96
80	5	1095.—	113.94	1208.94
1 kor.	5	1460.—	151.92	1611.92
2	5	1825.—	189.90	2014.90
		3650.—	370.80	4029.80

Kérjen tehát ily

Takarék-perselyt

a Debreceni Ipar- és Kereskedelmi Banktól.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.